

CİLT 10. SAYI 11. KASIM 1982

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŒ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) KASIM 1982

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı Ali Koçman

Yazı İşleri Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Genel Sekreteri Ertuğrul İhsan Özal

Adres : Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9

Harbiye - İstanbul

Telefon : 46 24 12

**Görüş'teki yazılar, kaynak olarak, TÜSİAD -
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.**

Basıldığı Yer : İleri Matbaacılık Basım Yayın

Koll Şt. ☎ : 22 25 77-

Bu Sayıda

- 1982 Ortalarında Ekonomik Gelişmeler 4
- 1982 Yılıının İkinci Üç Ayında İmalat Sanayi Sektörü 9
- Tüketiciyi Koruma 12
- 1990'lara Doğru Robot Piyasası 14
- 1981 Yılı Reklâm Harcamaları 17
- Dünya'da Saat Endüstrişi 22
- Bankalar'daki Mevduat Hesabı Sayısı ve Yapısı 25
- Üç Büyük Şehrimizde Gelir ve Harcama Grupları 30

1982 Ortalarında Ekonomik Gelişmeler

Ülkemizde 3 yıla yakın süredir uygulanmakta olan istikrar politikası sonucu ekonomideki olumlu gelişme 1982 yılında da sürmektedir. Ancak, serbest piyasa sisteminin gereği olan reform ve uygulamalar henüz tamamlanamadığından ekonomi giderek büyük bir finansman darboğazına girmektedir.

1982 yılının temel ekonomik verilerindeki gelişmeleri şöyle özetleyebiliriz :

— DİE'nün ikinci geçici tahminine göre 1982 yılında GSMH carî üretici fiatlarıyla 8.735.9 milyar TL, 1968 yılı sabit fiatlarıyla ise 244.1 milyar TL. olacaktır. Bu durumda sabit fiyatlarla kalkınma hızının 4.3 olması beklenmektedir.

— Fert başına düşen GSMH sabit fiatla, ifade edildiğinde % 2.2 artarak, 4838 TL.'na yükseleceği tahmin edilmektedir.

— 1982 yılında hem sanayi sektörünün, hem de imalat sanayiinin % 5.3 oranında bir gelişme göstermesi olumlu bir gelişmedir.

— 1982 yılının ilk yedi ayında 1.087 yatırım projesine teşvik belgesi verilmiştir. Bu yatırımlar tamamlandığı zaman 3.4 milyar dolarlık ek bir ihracat potansiyeli taahhüt edilmiştir. Teşvik belgeleri daha çok ulaştırma, imalat ve hayvancılık sektöründe yoğunlaşmıştır.

— İnşaat faaliyetlerindeki bunalım devam etmektedir. 1982'nin ilk 6 ayında geçen senenin aynı dönemine oranla inşaat ruhsatnamelerinin sayısında % 16.2, yapı kullanma izinlerinin sayısında ise % 14.8'lik bir azalma meydana gelmiştir.

Bu sektör gelirleri kira kısıtlamaları nedeniyle, diğer faaliyetler gibi serbestçe gelişemediğinden, önümüzdeki aylarda bunalımın devam edeceğini söyleyebiliriz.

— 1982 mali yılının ilk beş ayında genel bütçe gelirleri geçen yılın aynı dönemine oranla % 24.0 artmıştır. Geçen yıl bu oran % 79.9 idi.

— KİT finansman ihtiyacının 421.0 milyar liradan 1982 yılında 436 milyar liraya yükseleceği beklenmektedir. KİT'lere bütçeden yapılan transfer ödeneklerinde bir önceki yıla göre % 35'lik bir artış söz konusu olmakla beraber, transfer bütçesi içindeki payı % 40'dan % 37.4'e düşmüştür.

— 1982 yılının ilk 6 ayında DPT'nca izlenen 120 temel mal ve hizmetten 64'ünün üretiminin geçen yılın aynı dönemine göre arttığı, 49 malın üretiminin gerilediği 7'sinin ise üretiminin aynı düzeyde kaldığı belirlenmiştir.

— 1982 yılının ikinci üç ayında imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı % 67 olarak gerçekleşmiştir. Tam kapasiteyi kullanamama nedenlerinin başında ise talep yetersizliği ve finansman sorunu gelmektedir.

— İstihdam : 1982 Nisan ayında İş ve İşçi Bulma Kurumu'na kayıtlı açık işsiz sayısında, geçen yılın aynı dönemine göre, % 76'lık bir artış gözlenmektedir. Bu rakam işsizliğin gerçek boyutlarını göstermemekle birlikte 1982'de toplam işgücü fazlasının 3.2 milyon kişiye ulaşmış olduğu tahmin edilmektedir.

1982 yılında dolaşıma çıkan para miktarının yıllık artış hızını planlı bir politikayla % 35 dolaylarında tutmak amaçlanmıştır. Eylül 1982 itibariyle 12 aylık artış yüzde 48.4'e yükselmiştir. Merkez Bankası kredilerinin Eylül sonu itibariyle 12 aylık artış % 8.7 olmuştur.

— Toplam mevduat Eylül 1982'de yıl sonu-

na göre yüzde 21.2 artış göstererek 1.829 milyar TL'na ulaşmıştır. Aynı dönemde kredi stoku ise % 11.7 arasında artarak 2.300 milyar TL. olmuştur.

— Enflasyon : Ticaret Bakanlığı verilerine göre, 1982'nin ilk dokuz ayında toptan eşya fiyatları endeksi (12 aylık değişim) % 23.5 oranında artış göstermiştir. Yıl sonuna göre 9 aylık değişim ise % 17.2 olarak gerçekleşmiştir.

Ankara geçinme endeksi Eylül 1981 - Eylül 1982 arasında 12 aylık dönemde yüzde 27.7, oranında artmıştır. Yıl sonuna göre (9 aylık) değişim ise yüzde 21.8 olmuştur.

— İstanbul'da ise yine aynı dönemde bu oranlar % 29.7 (12 aylık dönem) ve % 22.7 (yıl 9 aylık değişime göre) dir.

— Dış ekonomik ilişkilerde olumlu gelişmeler sürmektedir. 1982 yılının Ocak - Ağustos döneminde toplam ihracatımız 3.36 milyar dolara ulaşmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı geçen yıl ilk sekiz ayda % 45 iken bu yıl aynı dönemde % 60.5'e yükselmiştir.

— İthalat aynı dönemde 5.55 milyar dolara ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemine oranla % 4.8'lik bir azalma kaydettiği (geçici verilere göre) anlaşılmaktadır.

— Dış ticaret açığı Ağustos 1982 sonunda 2.2 milyar dolara yaklaşmıştır. Bu açık 1981'in aynı dönemine göre 1 milyar dolar daha azdır.

— Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerindeki olumlu gelişme sürmektedir. Haziran 1982 itibariyle yurt dışında taahhüt alan firma sayısı 154'e taahhütler toplamı ise 12 milyar dolara ulaşmıştır.

— İşçi dövizleri girişi 1982'nin ilk altı ayında 905.2 milyon dolara ulaşmıştır. Bu rakam geçen yılın aynı dönemine göre % 4.7'lik daha azdır.

— DPT Yabancı Sermaye Dairesi bu yılın ilk dokuz aylık döneminde, 76 yabancı firmaya, 141.4 milyon dolarlık yabancı sermaye izni vermiştir. Bunların 79.3 milyon doları garantisiz ticarî borçlarla ilgilidir.

1983 yılına girerken, gündemde mali aracı Kuruluşların modernizasyonu ve özellikle sermaye piyasasının harekete geçirilmesi, Kamu sektöründe ödemelerin günlük hale getirilmesi, KİT'lerde yönetim ve işletmenin piyasa ekonomisi sistemine entegre edilmeleri, serbest bölgeler kurulması, kambiyo ve dış ticaret formalitelerinin basitleştirilmesi gibi önemli sorunlar bulunmaktadır.

1982 Yılıının İkinci Üç Ayında İmalat Sanayi Sektörü

İSO, İmalat sanayiinin büyük bir kesimini temsil eden kuruluşların 1982'nin ikinci üç aylık döneminde üretim, satış, stok büyüklükleri, kapasite kullanım oranları, yatırımları hakkında yaptığı araştırmanın sonuçlarını yayınlamıştır.

Elde edilen bilgilere göre kapsam içindeki firmalar ikinci üç aylık dönemde 264.5 milyar TL tutarında üretime karşılık 248.5 milyar TL.'lık satış yapmışlardır. Üretimin 16.0 milyar TL.'lık kısmı stoklara ilave edilmiştir. Bu durumda ilk üç ayda % 5.0 olan stok değişmesi ikinci 3 ayda % 6.0'ya yükselmiştir. Stok değişimi en fazla, Orman ürünleri, Metal eşya, Elektrikli ve Elektrik-

siz makinalar, Ulaşım araçları ve Metal Ana sanayiinde görülmüştür.

Kapasite kullanım oranları her iş yerinin ortalaması hesaplandığı dönemdeki ankete giren ifrmalar içinde üretim kıymeti olarak yeri, önemi, payı ne ise o oranda ağırlıklandırılarak elde edilmiştir. Tartılı ortalama sonuçlarına göre 1982'nin ilk 3 ayında imalat sanayiinde % 66.7 olan kapasite kullanım oranı ikinci üç ayda % 67.0'ye yükselmiştir. En yüksek oran taşa toprağa dayalı sanayide (% 72.2) gerçekleşmiştir. Bunu % 72.0 ile Kağıt ve Basım sanayi izlemektedir. En düşük kapasite kullanım oranı ise metal eşya, elektrikli ve elektriksiz makinalar ve taşıt araçları sanayiinde görülmüştür. Tam kapasiteyi kullanamama nedenlerinin başında 1981 ve 1982'nin ilk üç ayında olduğu gibi talep yetersizliği bulunmaktadır. İkinci sırayı ise malî sorunlar almaktadır.

Talep yetersizliğinin en çok hissedildiği alt sektör alkollü ve alkolsüz içki kesimi olup, oran % 80.0'dir. Malî sorunların en yüksek olduğu alt sektör ise % 35.2 ile deri ve deri benzeri maddeler üreten ve kürk eşya sanayii sektörüdür.

1982'nin İKİNCİ ÜÇ AYINDA İMALAT SANAYİ
(milyar TL)

Ortalama Tartılı
Kapasite

Sektörler	Üretim	Satış	Stok	Ortalama Tartılı
			Değişimi (%)	Kapasite
				kullanım
			Oranı (%)	
Gıda, içki	25.3	24.9	1.0	71.1
Tekstil	38.7	35.7	8.0	71.2
Orman Ürünleri	2.6	2.3	11.0	61.8
Kağıt ve Basım	9.5	8.4	12.0	72.0
Kimya, Lastik, Plastik,				
Petrol Ürünleri	76.1	70.9	7.0	70.2
Taşa, toprağa dayalı Sanayi	16.6	13.5	22.0	72.2
Metal ana sanayi	20.7	21.4	4.0	62.6
Metal eşya, elektrikli ve elektriksiz makinalar				
Ulaşım araçları	73.4	69.7	5.0	59.8
Diğer	1.8	1.6	7.0	69.0
İmalat Sanayi Toplamı	264.5	248.5	6.0	67.0

Kaynak : İSO

Tüketiciyi Koruma

Satıcıların birleşip belirli bir mamülün fiyatını yükseltmeleri halinde, tüketici malı kararlaştırılan fiyattan almak zorunda kalacaktır. Bu gibi keyfi kararlara karşıt önlem olmak üzere Almanya'da hükümet tüketiciyi koruyan dernekleri desteklemektedir.

Serbest piyasa ekonomisinin temeli olan serbest ticaret, tüketiciye avantajlar sağlamaktadır. Tüketiciye avantaj sağlayacak bir yaklaşım olarak devlet üretici ile ticaret kesimi arasında rekâbet yaratma görevini üstlenmiştir. Ayrıca tüketiciyi yanlış yönlendirecek reklâm kampanyaları yasaklandığı gibi tüketici alışverişte aldatılması halinde alışverişini feshedebilecektir. Aynı zamanda anti tröst konuları ile şirketlerin fazla büyümeleri ve fazla kuvvetlenmeleri yasaklanmıştır.

Almanya'da tüketici politikası tüketiciyi pi-

yasa hakkında aydınlatmaya önem vermektedir.

Öte yandan bütün malların paketlerinde kilolarını ya da litrelerini belirtme mecburiyeti mevcuttur. Ayrıca alışveriş şartlarının pakete dikati çekmeyecek kadar küçük yazılması da yasaklanmıştır. Sağlık ve temizlik hizmetlerinde de tüketiciyi koruyucu tedbirler görülmektedir. 1975'de gıda maddeleri ile ilgili düzenleyici tedbirler getirilmiştir. Gıda, tütün mamulleri, kozmetik ve tüketici malları daha büyük bir kontrole tabi tutulduğu gibi, reklamlarına da açıklık getirilmiştir.

Ayrıca Almanya'da her federe devletin kendi tüketici danışmanlık merkezleri bulunmaktadır. Bunlar danışmanlık hizmetlerinin yanısıra enflasyon kampanyaları, fiyat karşılaştırmaları ile çeşitli mamüller ve hizmetler için teknik ya da ilmi araştırmalar ile de uğraşmaktadır.

Bütün düzenlemelere rağmen piyasa ekonomisinde tüketicinin kendi gayretiyle fiyat ve kalite hakkında bilgi edinmesi bütün resmi yardımlara rağmen önemini korumaktadır.

Kaynak : Scala

1990'lara Doğru Robot Piyasası

1980'lerde robot satışlarının belli başlı imalatçı ülkeler arasında büyük bir rekabete yol açtığı bilinmektedir. Bugün milli politikalarını bu yeni teknolojiye göre ayarlayan ve bu yoldaki engelleri ve karşı koymaları akılcı bir yaklaşımla yok etmeye çalışan ülkeler önemli bir ilerleme kaydedebilirler. Diğer ülkeler ise robot kullanımının getireceği verim artışından faydalanamadıkları gibi, elde edilen teknolojik gelişmelerin çok gerisinde kalabilirler.

Yapılan bir araştırma robot piyasasında 1981 yılında 1 milyar dolar olan satışların 1980'lerin sonunda 10 milyar dolara, fiilen kullanılan robot sayısının ise 110.000'den

1990'da 1.25 milyona ulaşacağını göstermektedir. En büyük gelişme çok işlevli robotların imal edilmesi olacaktır.

Bugün kullanılan robotların büyük bir kısmı bilgisayarlar yoluyla programlanamayan, ancak belli başlı bazı işleri yapabilen mekanik aletlerdir. 1990'a doğru ise daha geniş hareket kabiliyetine sahip, programlanabilen robotların imalatının gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Yeni tip robotların görme, dokunma ve işitme duyularına dahi sahip olabileceği sanılmaktadır. Örneğin, robotun bilgisayar sistemine bağlanan bir kamera ile istenen parçayı çeşitli açılardan görüp tanıması sağlanabilir.

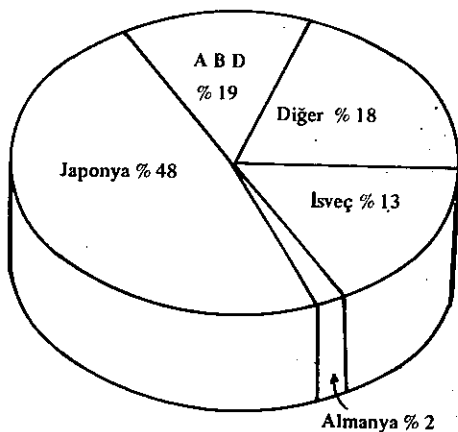
Robot piyasasının ve otomasyonun en hızlı geliştiği ülke Japonya. Bunu ABD takip ediyor. Kanada ve Almanya haricindeki Avrupa ülkelerinde ise, işçi sorunu ve sermaye yetersizliği nedenleri ile robot kullanımının gelişmesi ve tam otomasyonun sağlandığı fabrikaların kurulması için uygun ortam bulunmamaktadır.

Kaynak : Business International.

Çeşitli Ülkelerde Kullanılan Robot Sayısı

Ülkeler	1981	1985	1990
A.B.D.	12.743	82.164	336.987
Japonya	11.571	61.377	166.838
Almanya	10.563	47.824	115.126
Fransa	10.205	44.606	105.831
İngiltere	8.895	35.853	80.912
İtalya	8.335	32.323	71.717
Kanada	7.355	27.350	59.928
Meksika	4.130	14.780	32.016
Hollanda	4.348	15.189	31.670
Avusturalya	4.325	14.834	30.193
Diğer	27.151	91.985	189.704
T o p l a m	109.621	468.285	1.220.922

DÜNYADA ROBOT İMAL EDEN ÜLKELER* - 1981

*Yüzde paylar kullanılan toplam robotların ne kadarının hangi ülkeye ait firmalar tarafından imal edildiğini göstermektedir. Firma isimleri grafikte belirtilmemiştir, bu firmaların isimleri T U S I A D'dan temin edilebilir.

1981 Yılı Reklâm Harcamaları

Çağımızın en etkin pazarlama araçlarından biri olan reklamcılık, ülkemizde son 10 yılda büyük gelişim göstermiştir. Özellikle 1980 yılından itibaren ülkemizdeki reklam harcamaları ve hizmetlerinde büyük artışlar görülmektedir.

Türkiye'de 1981 yılı boyunca tüm reklam kanallarına yatırılan toplam tutar 20 milyar TL. dolayında olduğu tahmin edilmektedir (*). Ülkemiz GSMH'nin sadece % 0,29 unu oluşturan bu tutar, oldukça düşüktür. Ülkemizde 1981'de Televizyon, Basın ve Radyo yoluyla yapılan reklam harcamaları 13.2 milyar TL. dolayındadır. Bu tutarın, % 52.5'i (6.939 milyon TL.) Basın yoluyla % 42.6'sı (5.633 Milyon TL.) Televizyon yoluyla ve % 4.8'i (633.935 bin TL.) Radyo yoluyla gerçekleşmiştir.

Reklam harcamaları 1981 yılında; Televizyonda % 170, Basında % 146 ve Radyoda % 136 oranında artmıştır. Televizyonda görülen büyük parasal artışa karşılık, satın alınan toplam zaman süresinde bir gerileme olmuştur. (1980'de 567.632 saniye, 1981'de 505.863 saniye) Basın ve radyoda ise, gerçek bir gelişme mevcuttur, ancak bu gelişimde parasal gelişmenin altındadır.

Basında, 1981'de 1980'e oranla, satın alınan sütun/santim artışı % 46'dır. Radyodaki gerçek artış oranı, basını da geçerek % 80'e ulaşmıştır. Yıllardan beri ilk kez reklam verenlerin basın ve radyoya yeniden ilgiyle yöneldikleri ortaya çıkmaktadır. Ancak reklam harcamalarında görülen artış, gerçekte reklam tarifelerindeki hızlı artıştan kaynaklanmaktadır.

Reklam harcamalarının (TV, Basın ve Radyo) sektörel dağılımında, Bankacılık ve Bankerlik kuruluşları ilk sıraları almıştır. Bankalarımız yaptığı 4.7 milyarlık reklam harcamaları, toplam reklam harcamalarının % 35.6'sını, Bankerlik kuruluşlarının da yaptığı 2.1 Milyar TL. reklamın toplam içindeki payı ise % 16.0'dır. Üçüncü sırada elektrikli ev aletleri, daha sonraki sırala-

mayı ise, Deterjan, gıda, giyim, tekstil, inşaat malzemeleri ile kozmetik ve basın ve yayın firmaları yer almaktadır. En az reklam harcamaları ise, Mobilya ve madenî eşya ürünlerinde görülmektedir.

(*) Reklam harcamaları ile ilgili veriler MAN-AJANS A.Ş. rapor'undan alınmıştır.

1981 YILINDA

**TELEVİZYON, BASIN VE RADYO YOLUYLA YAPILAN TÜM
REKLAM HARCAMALARININ SEKTÖRLERE DAĞILIMI**

HİZMET - ÜRÜN	TV	Basın	Radyo	Toplam (TL)
BANKA	2.289.819.215	2.324.556.300	134.767.541	4.749.143.056
TAHVİL/HİSSE SENEDİ/ BANKERLİK KURULUŞLARI	352.597.415	1.789.871.900	8.834.415	2.151.303.730
ELEKTRİK EV ALETLERİ	376.273.795	352.844.640	13.133.710	742.252.145
DETERJAN	391.535.878	243.991.560	30.667.553	666.194.931
GIDA	437.379.064	122.116.380	65.929.003	625.424.447
GİYİM/TEKSTİL	207.934.738	356.015.100	43.920.934	607.870.772
İNŞAAT MALZEMELERİ	225.025.696	155.878.800	4.218.965	385.123.461
KOZMETİK	267.200.240	47.748.200	16.541.820	331.490.260
BASIN	244.999.820	1.505.700	2.184.035	248.689.555
ALKOLSÜZ İÇKİLER/BİRA	180.405.520	35.368.200	28.014.910	243.788.630
ÇEŞİTLİ İMALATÇILAR	1.224.000	227.472.200	—	228.696.200
DİĞER EV ALETLERİ	78.178.555	110.175.700	19.961.305	208.315.560
OTOMOTİV	28.282.940	176.197.200	—	204.480.140

MAKİNE/MOTOR/TRAKTÖR	15.448.920	158.293.400	—	173.742.320
OTO LASTİKLERİ	100.098.588	38.826.400	4.246.270	143.171.258
HALI	43.778.400	79.082.300	1.965.025	124.825.725
İNŞAAT ŞİRKETLERİ	5.605.920	113.650.900	—	119.256.820
TURİZM ŞİRKETLERİ/				
NAKLİYAT/TAŞIMACILIK	—	63.865.800	—	63.865.800
HAVAYOLU ŞİRKETLERİ	—	62.073.400	—	62.073.400
PORSELEN/MELAMİN/CAM	15.402.000	44.354.050	—	59.756.050
İLAÇ SAN. ve SIHHİ MALZ.	6.038.400	42.288.900	—	48.327.300
PETROL ŞİR. ve ÜRÜNLERİ	12.833.640	33.682.100	—	46.515.740
BÜYÜK MAĞ./MARKET	22.659.920	18.737.700	1.770.825	43.168.445
BİSİKLET/MOTOSİKLET/				
ÇOCUK ARABALARI	21.548.460	19.211.900	13.950	40.774.310
ELEKTRONİK CİHAZLAR	—	35.271.700	—	35.271.700
HAŞERE ÖLDÜRÜCÜ İLAÇ.	17.972.400	7.730.600	—	25.703.000
TAHTA SAN./MOBİLYA	—	14.242.500	5.937.983	20.180.483
MADENİ EŞYA	—	9.844.600	—	9.844.600
DİĞER REKLAMLAR	135.066.480	117.924.800	125.636.490	378.627.770
TOPLAM	5.633.924.944	6.939.959.630	633.395.174	13.207.279.748

Dünya'da Saat Endüstrisi

Saat imalatçıları gün geçtikçe daha fazla işlevi olan saatler geliştirmektedirler. Örneğin, bazı saatlerle golf oynamak mümkün iken bazıları ile kalp atışları kontrol edilebiliyor. Üreticiler çok yönlü fakat oldukça ucuz olan saatleri senede 300 milyon parça olan satışların üçte birinin gerçekleştiği yılbaşında piyasaya sürmeyi planlıyorlar.

Dünya saat piyasasının durgun olması ve Uzak Doğu'da üretimin çok fazla olması bu kış firmalar arası rekabetin artacağını göstermektedir. Piyasadaki durgunluk İsveçre'nin en büyük saat firmalarından biri olan Asuag'ın rasyonalizasyona gitmesine

neden olmuştur. Özellikle 1970'lerde piyasada elektronik saatlerin önemli ölçüde artmasından etkilenen Asuag'ın satışları bu sene değer olarak % 12, birim olarak ise % 30 oranında düşmüştür.

Bugün Japonya dünyanın en büyük saat üreticisidir. Geçen sene üretim 107.7 milyon parça idi. Bunu 95 milyon parça ile İsviçre izlemektedir. Saatlerin Seiko, Alba ve Pulsar markaları altında pazarlayan K. Hattori dünyanın en büyük saat üretim firmasıdır. Timex ise Japon ve İsviçre firmaları dışında ilk 6 sırada yer alan tek ABD firması.

10 yıl kadar önce piyasaya çıkan silikon devreler geleneksel saat üreticilerinin korkulu rüyası haline gelmiştir. Saatlerde karışık mekanik sistemler yerine bir silikon devre kullanılması üretim maliyetini çok düşürmüştür.

1970'lerde elektronik sisteme en sağlıklı şekilde ayak uyduran Japon'lar olmuştur. İsviçre firmaları ise geleneksel iş kollarına yönelen tehlikeye zamanında gerektiği gibi cevap verememişlerdir.

Birçok firma fiyat kırma savaşı ve pazarlama eksiklikleri sonucu yenilgiye uğramışlardır. Elektronik saatlerin geçici bir heves

olduğuna inanarak bu alanda yatırım yapmayan Asuag daha sonra üretim metodlarında köklü değişiklikler yapmak zorunda kalmıştır. Mekanik saatler, devamlı azalmakla birlikte, Güney Amerika ve Afrika'daki gelişmekte olan ülkelere yapılan satışlar yolu ile piyasanın büyük bir kısmına hakimdir.

1981 SAAT ÜRETİMİ

	Milyon Parça
Japonya	107.7
Hong Kong	95
İsviçre	77
SSCB	39
Çin	21
Avrupa*	19.9
ABD	9
Dünya Toplamı	368.6

(*) İsviçre Hariç

Kaynak : Financial Times

Bankalardaki Mevduat Hesabı Sayısı ve Yapısı

Ülkemizde 1981 (yıl sonu itibariyle) Bankacılık Sektöründe, özel yasalarla kurulmuş, gerek yabancı ve yerli faaliyetteki bankaların sayısı 46'ya ulaşmış ve tüm bankacılık sistemindeki mevduat hesabı sayısı (1981 yıl sonu itibariyle) 29.648.160 adettir.*

Toplam Mevduat sayısının % 92.1'ini Tasarruf Mevduatı hesapları, % 7.1'i ise Ticarî mevduat hesaplarını kapsamakta, resmî ve bankalar arası mevduatın sayısal payı ise % 0.4 ile % 0.1'dir.

Sistem içindeki, tüm mevduat sayısının % 36.2'si Özel Yasalarla kurulmuş devlet bankalarında, % 62.2'i ise Ticaret Bankaları bünyesinde bulunmaktadır.

1981 sonunda açılan tüm mevduat hesaplarında ise, 1.648.099 milyon TL'lık toplam mevduat hacmine ulaşılmıştır. 1980 yılının

(*) Resmî, Ticarî, Bankalar, Diğer Mevduat

1981 YILI

MEVDUAT HESABI SAYISI
(Adet)

Bankalar	Resmî	Ticari	Bankalar	Tasarruf	Diğer	Toplam
Özel Ya- salarla						
K. Ban.	125.310	624.169	15.831	9.935.288	43.632	10.744.230
Ticaret						
Bankaları	5.924	1.451.467	15.744	17.109.724	29.046	18.611.505
Yabancı						
Bankalar	13	23.793	239	267.810	570	292.425
TOPLAM	131.247	2.099.429	31.814	27.312.372	73.298	29.648.160
(% Dağılım)	0.4	7.1	0.1	92.1	0.2	100.00

toplam mevduatına oranla % 114.9'luk bir artış görülmektedir.

Vadeler itibarı ile, toplam mevduatın yapısı incelendiğinde, 1.648.099 milyon TL'lik toplam mevduatın yarısını aşan bölümünün (%55.4'ü) Vadesiz mevduat olarak bankacılık kesiminde bulunduğu (%44.5'inin) ise çeşitli vade limitleri ile vadeli mevduat olarak kaldığı anlaşılmaktadır.

Vadeli mevduat içinde, vadeler itibarıyla en çok tasarruflar 1 - 2 yıl vadeli (1 yıl dahil) mevduat çeşidinde görülmektedir. Bu tür mevduatın toplam mevduat içindeki payı % 18.7 ile ilk sırada yer almaktadır. 6 ay - 1 yıl vadeli mevduat'ın (6 ay dahil) payı ise % 15.6 ile ikinci sıradadır. 3 ay vadeli mevduatın payı ise % 5.8'dir. En az vadeli mevduat türü ise, % 0.6'lık bir pay ile (3-4 yıl) vadeli mevduatlardır.

Bankalar açısından ise, en çok mevduatı 1.080.605 milyon TL. ile Ticaret Bankaları yapılarında tutmaktadır. Özel yasalarla kurulmuş bankalar ise, 528.397 milyon TL. ile ikinci sırada yer almaktadır. Yabancı Bankalar ise 39.097 milyon TL. mevduata sahiptir.

Kaynak : Bankalar Birliği/TÜSİAD

**1 9 8 1 YILINDA
VADELER İTİBARI İLE
TOPLAM MEVDUATIN YAPISI
(Milyon TL.)**

		(3 ay dahil)	(6 ay dahil)
Özel			
Yasalarla			
K. Ban.	308.376	44.502	70.690
(% Dağı- lım)	(58.4)	(8.4)	(13.4)
Ticaret			
Bankaları	583.053	44.998	178.360
(% Dağı- lım)	(54.0)	(4.5)	(16.5)
Yabancı			
Bankalar	22.018	2.693	8.690
(% Dağı- lım)	(56.3)	(6.9)	(22.2)
TOPLAM	913.447	96.193	257.749
(Top. içinde- ki % dağılım)	(55.4)	(5.8)	(15.6)

(1 yıl dahil) 1-2 yıl	(2 yıl dahil) 2-3 yıl	(3 yıl dahil) 3-4 yıl	(4 yıl dahil) 4 yıl	Toplam
81.142	16.109	2.041	5.537	528.397
(15.4)	(3.0)	(0.4)	(1.0)	(100.00)
221.651	11.312	8.064	29.167	1.080.605
(20.5)	(1.0)	(0.7)	(2.7)	(100.0)
4.973	17.9	164	371	39.097
(12.7)	(0.5)	(0.4)	(0.9)	(100.0)
307.766	27.600	10.269	35.075	1.648.099
(18.7)	(1.6)	(0.6)	(2.1)	(100.0)

Üç Büyük Şehrimizde Gelir ve Harcama Grupları

DİE'nin 1978 - 1979 yıllarını kapsayan Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi sonuçlarına göre üç büyük ilimizdeki (İstanbul, Ankara, İzmir) ailelerin (hane halkının) gelir kaynaklarının başta geleni İstanbul'da % 49.30'u, Müteşebbislik'ten (serbest ticarî mesleklerden), Ankara'da ise % 49.05'inin Maaş ve ücretli olarak sağladıkları anlaşılmıştır. İzmir ilindeki hane halkının ise % 41.33'nün Müteşebbislikten ve % 37.68 ile Maaş-ücretli olarak gelir sağladıkları anlaşılmaktadır. Maaş ve ücretli gelir sağlayanların oranı ise İstanbul'da % 35.36'dır. Üçüncü önemli gelir kaynağı ise yine bu illerimizdeki tek taraflı transferler görülmektedir. Bu gelir kaynağı en çok % 14.68 ile İzmir'de görülmekte, sırasıyla Ankara'da % 13.73 ve İstanbul'da 10.43 dolaylarındadır. Gayri menkullerden sağlanan gelirler ise hane halkı aylık gelirinin yaklaşık % 4 - 5'i civarındadır. En az gelir sağlanan kaynaklar ise, menkul kıymetler ve aynı gelir gruplarıdır.

**Harcanabilir Gelir Kaynakları (% olarak)
(Aylık)**

Şehirler	Maaş Ücret	Müte- sebbis	Gay. Menk. K.	Menkul K.	Tek Ta-
					raflı Trans.
İstanbul	35.36	49.30	4.39	0.50	10.43
İzmir	37.68	41.33	5.38	0.61	14.68
Ankara	49.05	31.66	4.84	0.58	13.73

Aylık gelirin harcama gruplarına göre dağılımında ise, üç büyük ilimizde Gıda maddelerine yapılan harcamalar başta gelmektedir. Bu oran İstanbul'da % 40.83 ile en yüksek orandadır. Ankara ve İzmir illerinde bu oran % 37 dolayındadır. İkinci önemli harcama grubu ise konut gözükmektedir. Harcama grupları içinde görülen diğer ilginç bir sonuç ise, giyim harcamaları ile kültür eğlence grubu harcamalarının, İzmir ve Ankara'da, İstanbul iline göre daha yüksek oranda gerçekleşmesidir. Giyim harcamalarında en yüksek olduğu İzmir'de % 14.67, en az olarak harcadığı İstanbul'da ise % 11.39'dur. Ev eşyası harcamalarında Ankara % 10.66 ile önde gelmekte, İzmir'in ve İstanbul'un harcama gruplarının payı ise, % 9.97 ve % 7.37'dir. Ulaştırma-Haberleşme harcamalarında da Ankara % 8.33 ile ilk sıradadır.